

Impuls al Pacte d'Alcaldes i d'Alcaldesses a les comarques gironines

El CILMA proposa millores ambientals en l'ampliació de l'AP-7 entre Girona i Figueres

Pa artesanal amb varietats de blat antigues

cilma

11

Butlletí trimestral
**Hivern - primavera
2011**

Consell d'iniciatives
locals per al
Medi Ambient
de les comarques
de Girona

**Eines i estratègies per revaloritzar
les activitats i els espais agraris**

[P. 3]
Editorial

[P. 4]
Notícies

[P. 7]
Reportatge

[P. 11]
Opinió

[P. 13]
Entitats

[P. 14]
Exemples de sostenibilitat

[P. 22]
Legislació i normativa

[P. 23]
Agenda

Edita:
CILMA

Consell de redacció:
Lluís Lloret, Jaume Hidalgo, Judit Vilà, M. Teresa Egea, Anna Grabalosa i Ester Morchón.

Maquetació i disseny:
Glam Comunicació

Foto portada:
Mercat de productes ecològics a la plaça del Lleó de Girona.
Autora: Anna Grabalosa

Impressió:
Gràfiques Palahí

Difusió:
350 exemplars

Dipòsit legal:
GI-504-2006

Aquest butlletí ha estat imprès en paper 100% reciclat i totalment lliure de clor (TCF).

El CILMA no s'identifica necessàriament amb les opinions expressades en els articles signats, ni autoritza la reproducció total o parcial del seu contingut, sense prèvia autorització del Consell de redacció.

ADHESIÓ AL CILMA:

Per ser membre del CILMA, només cal que mitjançant acord de Ple de la vostra corporació local expresseu aquesta voluntat, n'accepteu els estatuts i nomeneu un representant a l'Assemblea General.

Per a més informació:
http://www.cilma.cat/per_adherirse.php

Nous reptes

En aquests darrers mesos el CILMA està treballant en el que, entenem, haurà de ser el gran compromís ambiental dels propers anys: la lluita contra el canvi climàtic, la reducció d'emissions de CO₂ mitjançant l'eficiència energètica i el foment de les energies netes i renovables. Per això estem procurant un document estratègic i programàtic per al desplegament del Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses a les comarques gironines. Així, la disposició d'una proposta de projectes d'inversió i d'articulació de la corresponent assistència tècnica, farà possible, de la mà de la Diputació de Girona, la creació d'una estructura de suport per al desplegament d'aquest programa.

És evident que vivim temps de profunds canvis a l'hora de tractar i cuidar el medi ambient. I en aquesta tasca volem no oblidar-nos d'un medi que massa sovint queda marginat o oblidat: l'espai agrari.

Del sector primari en depenen ni més ni menys que l'abastament alimentari de qualitat i la riquesa paisatgística, condicions suficients per protegir adequadament aquesta activitat econòmica. I en aquest sentit, pensem que la incorporació de criteris de sostenibilitat ambiental representa, justament, una oportunitat per guanyar en competitivitat i projecció comercial.

Aquest butlletí ens actualitza sobre diferents iniciatives que treballen en la revalorització del medi agrari: la promoció de marques de proximitat i de qualitat, l'impuls de consorcis de dinamització econòmica, la defensa dels espais agraris periurbans...

Celebrem que es donin múltiples iniciatives en aquest àmbit i que, en el seu conjunt, puguin significar un punt d'inflexió en la supervivència del sector primari.

Restem a la vostra disposició per continuar treballant en aquests reptes.

Lluís Lloret i Quer
President

El CILMA encarrega una memòria per impulsar el Pacte d'Alcaldes a les comarques gironines

El compromís és reduir el 20% de les emissions de CO₂ abans del 2020

Amb l'encàrrec d'aquesta memòria el CILMA dona suport als ens locals per impulsar i desenvolupar el programa Pacte d'Alcaldes a les comarques gironines. La Unió Europea, en la lluita contra el canvi climàtic, marca la importància de la participació dels ens locals en l'assoliment dels objectius en aquest camp. És per això que promou el Pacte d'Alcaldes, una iniciativa en què pobles, ciutats i regions es comprometen a reduir el 20% de les emissions de CO₂ abans del 2020, com a resultat d'un augment del 20% de l'eficiència energètica i arribar a una quota del 20% de fonts d'energia renovables. Actualment 2.181 ajuntaments de la Unió Europea han signat ja la seva voluntat de treballar-hi.

Aquesta memòria descriurà els elements que cal tenir en compte en la redacció dels Plans d'Acció per a l'Energia Sostenible (PAES), el document clau que especifica com cada ens local té previst assolir els seus objectius.

Pel que fa al Pacte d'Alcaldes, són tres els municipis de les comarques gironines que ja l'han signat: Figueres, Girona i Ordís. Dos ajuntaments més estan a punt de fer-ho: Santa Cristina d'Aro i Castell-Platja d'Aro.

La reunió d'alcaldes va tenir lloc a la seu del CILMA. FONT: CILMA

Defensem mesures compensatòries en el projecte del gasoducte Martorell - Figueres

El setembre de 2010, representants municipals de les comarques de Girona i de Barcelona afectats pel projecte del gasoducte Martorell - Figueres, es van reunir amb el Sr. Andreu Morillas, secretari d'Economia, el Sr. Agustí Maure, director General d'Energia, i el Sr. Agustí Andreu, subdirector, per tractar la qüestió de les compensacions a rebre per l'afectació del gasoducte.

L'objectiu va ser buscar la complicitat del departament, en la defensa de mesures ambientals compensatòries en patrimoni natural i cultural per l'impacte d'aquesta nova infraestructura, davant del Ministeri d'Indústria i de la promotora ENAGAS.

També es va defensar una proposta del tot inèdita, elaborada per la Universitat de Girona a petició del CILMA amb el

suport dels ens locals de les comarques de Girona, de compensacions ambientals i econòmiques a nivell supramunicipal. Tot i tenir en compte que és la DIA qui ha de solucionar els impactes més directes, n'hi ha uns d'indirectes, a causa de l'efecte acumulatiu d'infraestructures en aquest territori, que justificarien una inversió afegida pel que fa a mesures compensatòries.

S'edita un fullet divulgatiu del Catàleg d'espais d'interès natural i paisatgístic de les comarques gironines

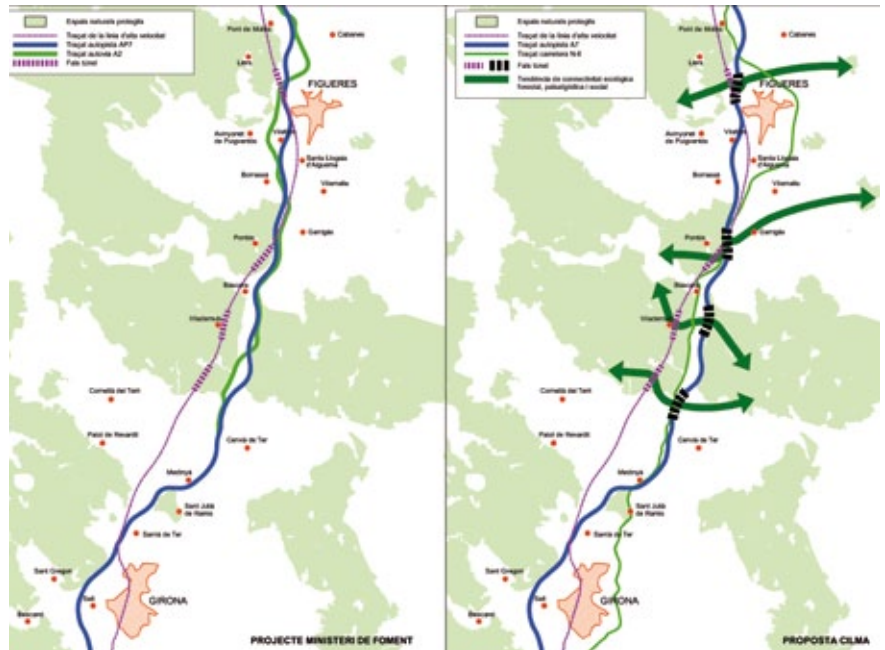
El CILMA i l'Associació de Naturalistes de Girona, amb el suport de la Diputació de Girona, han elaborat un material imprès desplegable per divulgar els continguts tècnics i de sensibilització del Catàleg d'espais d'interès natural i paisatgístic de les comarques gironines, iniciat l'any 2000. Se n'ha fet un tiratge de 3.000 exemplars, que s'han enviat a ajuntaments, consells comarcals, centres d'educació secundària, biblioteques, entitats, institucions i consultories ambientals amb l'objectiu de donar a conèixer el Catàleg i la seva utilitat. Aquest desplegable ha estudiat totes les comarques gironines, des de la Costa Brava fins a les comarques de muntanya, passant per les franges d'interior i els corredors d'infraestructures viàries.

El Consell proposa millores ambientals en l'ampliació de l'autopista AP-7 entre Girona i Figueres

La solució plantejada evita el sobrecost i la duplicació de recursos materials i econòmics

Crear un únic corredor de 4+4 carrils a l'AP-7, lliure de peatge i de mobilitat obligada per al trànsit pesant, i una carretera N-II d'ús local i turístic és la proposta del CILMA per al tram Vilademuls-Pont de Molins. Amb aquesta solució s'unifica el trànsit pesant i de llarg recorregut en un únic corredor potent, suficient i segur, d'integració del territori i d'unió entre els dos pols socials i econòmics de Girona i Figueres. A més, es millora i s'adapta la carretera N-II per donar resposta a les necessitats del trànsit local i convertirla en una via complementària de l'AP-7. El CILMA considera que la proposta del Ministeri de Foment de 3+3 carrils a l'autopista AP-7 i 2+2 carrils a la N-II duplica esforços econòmics i d'ocupació territorial, insostenibles a llarg termini. "També comporta el col·lapse de l'autovia A-2 (actualment N-II), ja que aquesta infraestructura absorbiria de franc, amb només 2+2 carrils lliures de peatge, el trànsit de llarg recorregut pesant i lleuger, amb la qual cosa l'autopista de peatge AP-7 de 3+3 quedaria desaproveitada", explica l'estudi tècnic encarregat pel Consell. Per tant, l'ampliació d'aquestes dues infraestructures encavalla recursos econòmics i no soluciona el problema de saturació de la mobilitat.

L'estudi de Foment i la proposta presentada pel CILMA de millora en l'ampliació de l'autopista AP-7 entre Girona i Figueres.

Estalvi de 71 milions d'euros

La solució del CILMA evita el sobrecost i la duplicació de recursos derivats de la superposició de dues infraestructures. Segons l'estudi de viabilitat econòmica, tot i incrementar un carril més a l'AP-7 i aplicar mesures correctores de connec-

titat biològica, social i paisatgística, la nova proposta tindria un estalvi de més de 71 milions d'euros respecte la de Foment. Aquesta quantitat es podria destinar a l'alliberament del peatge en el tram Vilademuls- Pont de Molins.

Recomanen soterrar la MAT seguint el corredor d'infraestructures

El soterrament de la línia de Molt Alta Tensió (MAT) en el tram Bescanó - Sta. Llogaia i el ramal a Riudarenes, mitjançant una galeria de serveis paral·lela al corredor d'infraestructures, permetrà actualitzar la tecnologia de transport d'energia a llarg termini i amortitzar la inversió. I, a l'espera que es desenvolupin els cables superconductors, actualment la tecnologia pionera en aquesta matèria és el cable amb aïllament de gas (CIG). El CILMA ha arribat a aquestes con-

clusions després de consultar al físic francès Daniel Depris, expert en radiació electromagnètica i en xarxes elèctriques soterrades. Amb les seves reflexions, l'expert recorda que és viable disposar d'una galeria de serveis per soterrar la MAT i desimpactar el territori, atès que també s'hi podran soterrar les línies aèries de distribució actualment existents en aquest corredor d'infraestructures. Aquestes afirmacions reforcen l'opció del soterrament de la MAT a les comarques de Girona.

Consells sobre la il·luminació nadalenca

La normativa catalana de protecció del cel nocturn regula el fenomen de la contaminació lluminosa i atorga competències i obligacions als municipis en matèria de regulació i control dels sistemes d'enllumenat. Aquesta regulació, en època nadalenca té algunes excepcions. Per exemple, és possible ampliar el règim horari i que l'enllumenat funcioni un màxim de 168 hores entre el 26 de novembre i el 6 de gener, sempre i quan hi hagi una autorització de l'Ajuntament.

Un estudi analitza les perspectives de futur del sector lleter al sud de Girona

L'informe ha estat realitzat per la Fundació Agroterritori i la Unió de Pagesos

La Fundació Agroterritori i la Unió de Pagesos han realitzat un estudi que analitza les perspectives de futur del sector lleter al periurbà sud de Girona i desenvolupa eines per a la preservació de l'espai agrari i la continuïtat de l'activitat.

Les 72 explotacions de vaca de llet estudiades es localitzen a la plana selvatana i a la gironina. Conviven, en un espai molt reduït, amb altres activitats agràries i altres interessos no agraris. L'espai pateix una forta pressió urbanística, industrial i viària. Està travessat per vies de comunicació i infraestructures de primer ordre (N-II, AP-7, TAV, MAT i aeroport), així com per polígons industrials, equipaments i serveis (CIM i PIF).

El Pla territorial parcial de les comarques gironines classifica el 10% de sòl no urbanitzable com a possible futur urbà, és a dir, reservori de sòl per a interessos urbanístics. Això afecta al 25% de les lleteres, ja que es troben properes a una d'aquestes àrees.

Mas Gener, explotació de vaca de llet al periurbà sud de Girona. **FOTO: PANORAMICCAT. Cedida per Marc Xifra.**

Tot i aquestes limitacions territorials, la producció de llet d'aquesta zona representa uns 70 milions de litres anuals i uns ingressos bruts de 21 milions d'euros anuals (suposant que els ramaders rebin 30 cèntims d'euro per litre de llet). L'estudi "Base territorial de les explotacions lleteres al periurbà sud de Girona i Pla pilot de dinamització del mercat de terres" ha tingut el suport de la Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses del Departament de Treball (en podeu veure una ressenya a: www.agroterritori.org).

El CILMA coopera amb el comitè europeu de directors de carreteres en defensa d'un desplegament sostenible d'infraestructures

El projecte europeu COST 341 sobre Fragmentació d'Hàbitats per Infraestructures lineals del Transport recomana mesures per conservar la biodiversitat i reduir accidents de trànsit i víctimes de fauna. Per tal de saber com es tracten aquestes qüestions a Europa s'ha creat el Comitè Europeu de Directors de Carreteres (CEDR), el qual també s'encarrega d'estudiar la correcta construcció i manteniment d'infraestructures. El principal problema es dona en la manca de planificació territorial o en l'avaluació per

trams de les infraestructures. En corredors d'infraestructures (vies en paral·lel) l'efecte barrera no se suma, sinó que es multiplica.

Aquesta col·laboració s'ha derivat de la participació del CILMA en la conferència de l'INE (Infra Eco Network Europe), xarxa d'experts en temes de fragmentació del territori, celebrada a Hongria l'octubre passat. El tema d'aquesta edició era detectar quines solucions i oportunitats existeixen per aconseguir una

50 actuacions clau per promoure el turisme sostenible al Montseny

La necessitat de conservació del territori i la voluntat de dur a terme projectes de desenvolupament local basats en el turisme van dur el Parc Natural del Montseny a impulsar la implantació de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS), avalada per la Federació europea EUROPARC. Per això es va crear un Grup de Treball i un Fòrum Permanent. Durant aquest any, s'ha realitzat una diagnosi del territori -en termes de turisme, conservació i repercussions d'aquestes activitats en la població i en l'economia local- a partir de la qual s'ha definit una estratègia de turisme sostenible, document que van aprovar les més de 40 persones participants en la tercera sessió del Fòrum Permanent. Els assistents, que representaven el Parc Natural del Montseny, el sector turístic privat, entitats d'educació ambiental, consorcis i administracions de promoció turística, propietaris forestals i centres i museus d'interpretació, van treballar també en el Programa d'Actuacions que desenvolupa l'estratègia aprovada i que consta de 50 actuacions que fan palpable la implantació d'un model de turisme sostenible al Montseny.

Un moment de la tercera sessió del Fòrum Permanent.

FONT: Repte Territorial.

infraestructura viària sostenible a nivell internacional. La participació del CILMA en el congrés va consistir en la presentació de la seva experiència com a suport a les administracions locals per evitar la fragmentació del territori generat per les grans infraestructures de comunicació a la demarcació de Girona.

L'autor analitza en aquest escrit diferents casos de promoció i implantació d'un model econòmic i de consum que potencia el sector agroalimentari local i la promoció de marques de proximitat i de qualitat

Eines i estratègies dels ens locals i de les administracions per revaloritzar l'activitat i els espais agraris

Paisatge agrícola amb el volcà del Croscat al fons.
FOTO: P. Sau (imatge disponible a l'Arxiu del PNZV Garrotxa).

Fins a mitjans del segle passat la majoria de pagesos practicaven economia d'autosuficiència. Tenien una mica de tot, i el que els faltava ho intercanviaven amb els seus veïns. Però a partir dels anys 60, tot va canviar. Eren temps de crisi, penúries i d'un gran èxode rural. Les ciutats s'emplenaven de gent i s'havia de garantir la seguretat alimentària a preus assequibles.

Els anys 60-70 es va produir un canvi d'orientació i es van construir explotacions ramaderes on en el mínim espai possible havien de posar el màxim d'animals i en el mínim de temps havien d'aconseguir els màxims quilos de carn, per acabar convertint les seves granges en màquines de produir carn per a una societat que passava gana i on la proteïna càrnica havia d'estar a l'abast de tothom. És curiós: han passat els anys i la truita s'ha capgirat; les granges que fan que la carn no sigui un luxe ara són mal vistes. Però no podem obviar que la majoria de consumidors compren per preu i en aquestes últimes explotacions són els seus millors aliats. També hi ha una altra realitat en la qual moltes persones busquen altres productes més diferenciats, ja sigui perquè són locals, ecològics o amb denominació d'origen, per exemple. Aquests productes de produccions més limitades solen ser distribuïts en vies de comercialització directa, fet que dóna al pagès un gran valor afegit. És en la creació d'aquests nous nínxols alimentaris on hi estan participant molts ens locals que acaben potenciant l'activitat agrària i, per tant, els espais agraris. Iniciatives d'aquest tipus són bàsiques en uns temps on les nostres produccions no es paguen a preus dignes i el sector es troba davant una davallada permanent de la renda agrària.

Les comarques gironines: experiències concretes

Tot seguit farem un passeig per les comarques gironines per observar com diferents entitats (govern, ajuntaments, consorcis, fundacions, associacions...) estan treballant per no perdre de vista aquests espais que gestionen els nostres pagesos.

Els Consorcis són una de les estructures que més treballa pel territori, ja que reben

aportacions i subvencions que la majoria de vegades són per justificar actuacions en el seu àmbit territorial.

El Consorci Ripollès Desenvolupament té com un dels seus objectius potenciar el sector agroalimentari d'aquesta comarca. Treballa de forma conjunta amb l'Associació de Ramaders del Ripollès, amb els criadors del polltre o del xai ripollès, per crear marques de qualitat i diferenciades i dinamitzar aquest sector. Una altra de les tasques és coordinar els productors amb els elaboradors dels productes i els restauradors, per vetllar per la promoció i la comercialització. Fires, tasts i tríptics informatius són el pal de paller per fer de la ramaderia del Ripollès un sector viable i de referència.

“L'Ajuntament de Girona ha potenciat un mercat ecològic setmanal amb 20 parades per promocionar els productes ecològics de les comarques gironines.”

Un altre exemple d'aquest tipus de gestió és el Consorci de les Gavarres. En aquest cas, amb un massís on el que predomina és el bosc i l'activitat agrària és residual, les pautes de treball són unes altres. Aquí, un dels objectius principals és la recuperació d'espais agraris i feixes i la prevenció d'incendis.

El Consorci organitza el premi Gavarres, valorat amb 6.000 euros, que es destina a finançar estudis per a la gestió d'aquest espai. Aquests projectes han servit per obtenir un cens ramader de tot el massís i una diagnosi de les capacitats silvoramaderes per a la prevenció d'incendis forestals. A més, estudia la viabilitat de gestionar espais a través de ramats proposant circuits pasturables.

Per exemple, ramats de cabres fan el manteniment dels prats al voltant de la finca de Can Vilallonga. També es va realitzar una altra experiència amb un ramat de 15 ases catalans a prop del Puig d'Arques, per recuperar 70 Ha amb la pastura de sotabosc i, a més, durant els mesos d'estiu es traslladaven a diverses unitats agrícoles i espais oberts per al manteniment de prats.

La Garrotxa: diferents iniciatives

Olot i Les Preses formaran part d'un projecte per a la creació de llocs de treball en la recuperació d'oficis antics que encara siguin viables econòmicament per acabar fent una cooperativa intercomarcal que conrearà 10 Ha, amb l'objectiu de comercialitzar cistelles ecològiques i crear acords per a la venda de productes a menjadors escolars.

Olot juntament amb l'escola El Territori i el Museu dels Volcans incentiva els horts periurbans amb *Planta't a l'hort*. És un projecte anual, que vol potenciar els horts familiars com a font d'aliments de qualitat, de benestar per als hortolans, per conformar un espai modelat entre l'home i la natura. Cada participant disposarà de 50m² per aprendre setmana a setmana que costa fer créixer un enciam.

El Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa ha engegat la Marca Parc. Tothom sap que pel fet de ser pagès dins un Parc Natural tens moltes més restriccions. Per això, la creació d'una futura marca que identifiqui els productes elaborats en aquest entorn tan admirat hauria de potenciar les vendes i, per tant, preservar la pagesia dins aquest espai.

Promocions locals: mercats ecològics i gastronomia

A Girona s'han realitzat diferents iniciatives per fer més verda l'anella que envolta el terme municipal. Amb el pressupost municipal s'ha pagat la nòmina d'un pastor de la Vall de Sant Daniel, per a la recuperació d'aquests espais i de la neteja de sotabosc. També aquest Ajuntament ha potenciat un mercat ecològic setmanal amb 20 parades per promocionar els productes ecològics de les comarques gironines.

En l'àmbit associatiu hi ha moltes iniciatives que promouen el sector. Al Ripollès ens trobem amb l'Associació de les Cuines de la Vall de Camprodon, que ha unit forces en la tasca de recuperar, preservar i desenvolupar la gastronomia i els productes locals de la Vall. Amb aquesta fi, aquest grup de restaurants presenten diferents campanyes en forma de tem-

porades gastronòmiques per potenciar el territori lligant-les als cicles de la vida i de la terra. Durant els diferents mesos promocionen, segons l'època, la trumfa, la matança del porc o el poltre. És en el sector del poltre on s'ha notat més la millora. Abans, aquesta carn s'exportava en un 75%. Des que l'Associació de criadors d'eugues del Ripollès va començar a fer la feina de comercialització i a treballar conjuntament amb altres associacions, s'ha aconseguit que aquesta carn es mengi al Ripollès, la Garrotxa i Osona i s'afavoreixi la viabilitat de les explotacions.

Una altra de les associacions és Món Empordà, que amb la realització de mercats setmanals a diferents pobles de l'Empordà, vol potenciar els productors de la zona. Vol incentivar els cultius ecològics i la seva elaboració, i prioritza els productes de casa tot potenciant el producte de qualitat que respecta la natura i el medi ambient. Món Empordà no només és un mercat sinó que vol ser una plataforma per defensar les iniciatives locals amb aquesta filosofia.

Explotacions sostenibles i relacions de confiança

Un altre cas són les Associacions IAE-DEN-Salvem l'Empordà que volen obrir un nou camí amb els pagesos per treballar per una agricultura i una ramaderia més sostenible, i aposten per un conreu i unes explotacions respectuoses amb el medi. És un projecte de custòdia agrària, per revaloritzar el producte agrari, la conservació de les finques agràries i així arribar a uns consumidors compromesos que prefereixen els productes locals que tenen una cura especial amb el territori que conviuen. També es crearà un mercat de custòdia on propietaris amb iniciatives de custòdia del territori comercialitzaran productes i serveis associats a les seves finques.

Un altre cas és el que estem realitzant a JARC-COAG amb l'Agricultura de Responsabilitat Compartida (ARCo). És una aposta comú entre pagesos i consumidors per establir nous vincles i relacions de confiança entre ambdues parts. ARCo promou les relacions directes i estables entre els agricultors i els consumidors a través de canals curts de comercialització.

Mercat de productors ecològics per una venda sense intermediaris. **FOTO: Anna Grabalosa Martin.**

El mercat ecològic de la plaça del Lleó de Girona se celebra cada dijous. **FOTO: Anna Grabalosa Martin.**

Presentació de l'Espai de Gallecs (Vallès Oriental) a la jornada-taller de custòdia agrària a l'Empordà, organitzada per IAE-DEN el 16 de maig a l'Ecomuseu-farinera de Castellò d'Empúries. **FOTO: IAEDEN.**

Brunes dels Pirineus pasturant a Sant Pau de Segúries. Foto: Jack Massachs

Es treballa per uns models de producció i consum enfocats cap a un sector agrari respectuós amb el seu entorn i socialment més sensible que respecta la sostenibilitat. La iniciativa afavoreix la recuperació del consum de productes més casolans, locals i de temporada i, per tant, el desenvolupament de l'economia local.

Productes de qualitat sense intermediaris

Aquest concepte ja fa uns anys que s'està fent servir i hi ha agrupacions de consumidors que s'organitzen per trobar bosses de productors per tal de poder-los comprar productes de qualitat i sense intermediaris.

En l'àmbit privat també hi ha iniciatives

que treballen per a què els petits productors no hagin de tancar la parada. És el cas de Mont-Soliu, una plataforma de comercialització per a petits productors que, fins ara, acabaven malvent el seu producte.

Així tenen l'oportunitat de vendre'l directament i amb valor afegit. Funcionen amb el valor PRP (Preu Respectuós amb el Productor) on és el pagès que tria el valor de venda del seu producte perquè la seva explotació sigui viable. Algú es pot imaginar una etiqueta on es vegi el preu percebut pel pagès? Fins que no arribi aquest moment, esperem que les iniciatives per lluitar per un món on els pagesos es guanyin la vida no passin de moda i segueixin existint.

Potenciar la qualitat dels productes de la terra

El Departament d'Agricultura i Ramaderia ha creat una guia per a la compra a pagès. En aquests moments on l'alta cuina catalana és premiada dia sí i dia també, no es pot oblidar que part de l'èxit és a causa de la gran qualitat dels nostres productes de la terra. S'ha creat un mapa català on en lloc de ciutats hi surten més de 500 productors que fan un producte diferenciat, de proximitat i de qualitat. Aquesta guia ens explica quins productes fan, a on, com els elaboren i a quin lloc els podeu comprar directament sense intermediaris. La podreu trobar a www.gastroteca.cat

També les administracions locals cada vegada més tenen projectes agraris en la seva agenda municipal. Una aposta que fan els municipis del Baix Ter és l'organització d'un consorci de desenvolupament rural dels municipis d'aquesta zona. La seva espina dorsal serà mancomunat serveis per fer-los més econòmics i viables. Les seves finalitats seran promoure el desenvolupament local per garantir la rendibilitat de l'activitat agrària i la millora de la qualitat de vida del territori. També promoure l'educació i la sensibilització sobre el món agrari i la valorització dels seus paisatges i formes de vida. Algunes de les actuacions seran la conservació de camins i recs, el manteniment dels sistemes de rec i el control de l'impacte de la fauna salvatge sobre l'activitat agrícola. I en l'àmbit de la comercialització volen potenciar les agrotigues i la promoció de les marques de qualitat, amb la creació de xarxes amb altres espais agraris que potenciïn els seus valors.

Un altre exemple d'accions municipals més concretes és la creació d'un Parc Agrícola a Vilajuïga per recuperar els antics valors ambientals i agraris de les 146 Ha del terme municipal incloses dins el PN de Cap de Creus. Es recuperaran 10 Ha d'olivera, 1,5 Ha de vinya i 1 Ha de fruiters i plantes aromàtiques. També es farà una nova prova pilot amb cabres per recuperar pastures en unes 70 Ha de la zona.

L'Associació de criadors d'eugues de muntanya del Ripollès ven la carn de poltre directament al consumidor.

Foto: Jack Massachs

L'espai d'interès agrari del Baix Ter

L'autor defensa en aquest article que cal definir i legislar els espais agraris per mantenir una part substancial del sector primari

Per què cal definir i gestionar els espais agraris?

En els darrers trenta anys hem perdut més d'una quarta part de l'espai agrari català. Segons el sindicat Unió de Pagesos, en tres dècades s'ha perdut el 25% de superfície agrària. Aquest retrocés de superfície ha anat acompanyat d'un dràstic descens de la població agrària, amb el perill que això comporta no només des del punt de vista econòmic sinó per l'impacte en el paisatge. Sense pagesos ningú no tindrà cura d'aquests espais on s'hi ha de viure i dels quals s'ha de poder viure.

No hem d'oblidar que amb el planejament i el marc legislatiu actuals no es garanteix ni la conservació de la superfície agrària útil ni la supervivència de les explotacions agropecuàries. És una evidència que existeix una desprotecció jurídica del sòl agrari enfront de la pressió urbanística i de la planificació de les grans infraestructures.

Avui, pràcticament ningú no dubta que el territori és un sistema complex, on cada part resulta essencial per al seu funcionament, on es dona una interdependència, en certa manera fràgil, entre cada òrgan funcional, exactament igual que en un organisme viu. Així, els espais agraris esdevenen una part tan imprescindible per al nostre territori com ho són els espais naturals, les àrees urbanes o els polígons industrials. No tan sols pels valors o les

funcionalitats que concentren en sí mateixos, sinó també per la interacció positiva que tenen amb la resta d'usos de l'entorn territorial.

Els espais agraris representen una garantia per al manteniment del sector primari, però la seva importància va molt més enllà de poder constituir marques potencials de qualitat o de significar també, i al mateix temps, un atractiu paisatgístic per al motor turístic del país.

L'espai d'interès agrari del Baix Ter

L'àmbit de la proposta ocupa una superfície de 26.866 Ha i està integrat per 20 municipis: Albons, Bellcaire d'Empordà, Colomers, Foixà, Fontanilles, Garrigoles, Gualta, Jafre, La Tallada d'Empordà, Palau-Sator, Pals, Parlavà, Ruplà, Serra de Daró, Torroella de Montgrí, Ullà, Ullastret, Ultramort, Verges i Vilopriu. La definició final d'aquest àmbit territorial haurà de ser delimitada amb l'adscripció voluntària dels ajuntaments i amb el consens dels municipis i dels agents socioeconòmics.

En aquesta zona predominen les explotacions agrícoles dedicades a cereals, farratges i fruita. Pel que fa a la ramaderia, les de porcí, boví i oví. La tendència ha estat, en els darrers 20 anys, a la disminució a més de la meitat de les explotacions cada deu anys. Aquestes explotacions dupliquen la superfície respecte la que tenien fa una dècada, la qual cosa les fa

més viables. Una viabilitat que va lligada a l'extensió i a la modernització de sistemes de regadiu cada cop més eficients.

L'activitat agrària ha estat i és avui encara, la principal pel que fa a ús del sòl. Durant el període 1987-2002, la superfície conreada va augmentar, una mostra que el sector és actiu tot i les condicions econòmiques desfavorables. Una producció agrícola de productes d'alta qualitat que representa un potencial des del punt de vista comercial. A tall d'exemple, la IGP (Indicació Geogràfica Protegida) Poma de Girona i la DOP (Denominació d'Origen Protegida) Oli de l'Empordà. Amb una implementació important de la producció integrada de fruita dolça, o sigui respectuosa amb l'entorn. A més, un 67% dels ajuts a pagesos joves concedits al Baix Empordà pertanyen a aquesta zona geogràfica.

El consorci de l'Espai Agrari del Baix Ter pot coordinar i optimitzar els recursos dedicats al sòl no urbanitzable, al mateix temps que pot ser l'interlocutor vàlid i eficient davant les administracions per temàtiques d'abast supramunicipal que ja es treballen de manera dispersa en diferents organismes com la contaminació per nitrats, el manteniment de cabals al Ter, la garantia de la disponibilitat d'aigua per al rec, la valorització dels recs històrics o el manteniment de la xarxa de camins i pistes forestals.

El model de gestió ha de disposar d'unes línies d'actuació concretes que possibilitin la canalització d'ajuts públics i privats, establir vigilància rural, crear marques de qualitat, etc.

La figura d'espai d'interès agrari és del tot compatible amb la resta de qualificacions sectorials que tingui o pugui tenir el territori i no vol, en cap cas, contraposar-se al Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter. Ans al contrari: són dues figures que es complementen i que són una oportunitat de futur per al desenvolupament econòmic local.

Panoràmica de l'espai agrari del Baix Ter **FOTO: Consorci Alba-Ter.**

En defensa dels espais agraris periurbans

L'autor explica en aquest article com s'ha gestat la redacció d'una Carta de l'Agricultura Periurbana i quins són els seus objectius

L'any 2004, el Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE), organisme consultiu de les institucions de la Unió Europea, va emetre un dictamen sobre Agricultura Periurbana en el qual es posava de manifest el fenomen de la periurbanització en moltes ciutats europees a causa de l'augment de la urbanització, la industrialització i la implantació d'infraestructures, i destacava el paper que té l'agricultura en aquestes zones intersticials com a equilibradora del territori i posseïdora d'uns valors econòmics, socials i ambientals.

En aquest dictamen es proposava, entre d'altres mesures per a la salvaguarda de l'agricultura en aquests espais, la redacció d'una Carta de l'Agricultura Periurbana. Aquesta carta havia de ser un compromís institucional entre l'administració local, l'administració supralocal i els pagesos i pageses del territori per tal d'establir uns principis generals que portessin a la redacció de línies estratègiques per a la preservació dels valors i el desenvolupament de les funcions que duen a terme els espais agraris periurbans.

Amb aquesta base, la Fundació Agrotèrritori ha impulsat la redacció de la carta a Catalunya. Aquesta fundació, integrada per la Universitat de Girona, la Unió de Pagesos de Catalunya i la Cambra Agrària de Girona, treballa per la dimensió espacial de les activitats agràries i impulsa iniciatives per a la preservació, la gestió i el desenvolupament de les activitats agràries.

Així, sota el paraigua de la Fundació Agrotèrritori, un grup de persones especialistes en la matèria, tant des del vessant acadèmic com des del pràctic (pagesos i pageses), reunit a Castelldefels el setembre del 2010, va redactar la Carta.

En la Carta es constata la realitat dels espais agraris periurbans i es marca com a objectiu fonamental la consecució del reconeixement de les especificitats de les zones agrícoles periurbanes i de la relació ciutat-camp. Es proposa que els municipis

Vista aèria de l'espai agrari periurba al sud de Girona, travessat d'esquerra a dreta per l'Aeroport de Girona, CIM Selva, AP-7, A-2, i el tren a Riudellots. **FONT Google Maps.**

pis amb presència d'aquesta agricultura tinguin instruments eficaços de gestió i planificació. Es demana que l'agricultura que es desenvolupa en espais periurbans sigui entesa i estudiada des d'una visió supramunicipal de conjunt, evitant pràctiques localistes excloents.

“En la Carta es constata la realitat dels espais agraris periurbans i es marca com a objectiu fonamental la consecució del reconeixement de les especificitats de les zones agrícoles periurbanes i de la relació ciutat-camp.”

Es demana també que el sòl agrari tingui una classificació urbanística pròpia, i no que estigui inclòs només sota el paraigua de sòl no urbanitzable. Finalment, es fixa com a objectiu que s'incorporin figures d'ordenació i gestió adaptades a cada territori, com ara el parc agrari.

La consecució d'aquests objectius es proposa a través d'una sèrie d'actuacions en els diferents àmbits, des de la gestió

territorial fins a la gestió agronòmica, entre d'altres.

Unió de Pagesos defensa i impulsa la gestió dels espais agraris periurbans com a elements fonamentals per al desenvolupament d'una activitat econòmica rendible. Com a membre de la Fundació Agrotèrritori, ha impulsat la redacció d'aquesta carta que emana del Dictamen del 2004 del CESE. Tot i això, posa de manifest que aquesta carta, que ha de ser una eina per a la concertació entre el sector privat i les administracions públiques, està mancada d'aquest compromís públic.

No serveix de res que el sector agrari estigui convençut de la necessitat d'impulsar mecanismes per a la preservació de l'agricultura periurbana, si no està acompanyat de mesures legislatives, normatives i de promoció per part de l'administració.

En la preservació dels espais agraris periurbans manca el convenciment dels poders públics per tal de poder aplicar una veritable política de preservació i de promoció, tal com ja s'està duent a terme en altres països d'Europa.

El Centre per a la Sostenibilitat Territorial (CST)

Creat el 2006, exerceix de lobby per aconseguir una cultura més sostenible

Sabies que hi ha gallines que viuen tota la seva vida sense tocar de peus a terra? i no és precisament perquè somiïn tot el dia... O que hi ha pebrots que han crescut en un pam quadrat de terra? fins i tot alguns amb menys! O que els hivernacles on es cultiven generalment es fumigen abans, durant i després de germinar les plantes? Per tal de donar a conèixer l'agricultura i la producció ecològica, el Centre per a la Sostenibilitat Territorial (CST) té en marxa diverses iniciatives educatives i socials.

D'una banda, el curs "Planta't a l'hort", d'iniciació a l'horticultura familiar ecològica, que té per objectiu aprendre a menar un hort. Amb un programa de vuit sessions matinals de dissabte, el curs explica de manera teòrico-pràctica com preparar la terra per fer-hi un hort, planificar els cultius o les tècniques de rec. També es realitza una visita d'experiències. El curs es duu a terme de març a juliol a Olot i s'organitza conjuntament amb el Museu dels Volcans i l'Ajuntament d'Olot. Aquest model de curs, del qual se n'han realitzat ja quatre edicions, ha inspirat altres iniciatives, com el curs d'horticultura que ha iniciat la Fundació Emys a Riudarenes.

D'altra banda, dirigit especialment als centres educatius, s'ha creat el programa "Planta't a l'hort escolar". L'objectiu és donar suport i acompanyament a les escoles de la Garrotxa en la creació d'un espai agrícola que alhora serveixi per transmetre coneixements.

"L'associació uneix entitats ambientals i moviments en defensa del territori, professors i investigadors universitaris, agents econòmics i professionals, i ciutadans en general."

En la línia de donar a conèixer experiències interessants en agroecologia, el 2010 el CST va iniciar el projecte Xarxa Verda amb el suport del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural i en col·laboració amb el portal Jornal.cat. Es van realitzar diverses visites de portes obertes a explotacions amb el segell del CCPAE (Consell Català de la Producció Agrària i Ecològica) i es van gravar onze vídeoentrevistes a productors eco-

lògics. Tot el material es pot consultar a www.xarxaverda.cat. El projecte evoluciona cap a un centre de recursos i informació sobre productes i serveis que siguin sostenibles amb el territori i que donin valor a l'economia local.

Amb la voluntat de posar en valor la pagesia i el món rural, el CST col·labora amb l'Escola de Pagesos i Pastors de la qual n'és la delegació a la Garrotxa i al Ripollès. Això permet als estudiants de l'Escola fer les pràctiques en una explotació més a prop de casa. Podeu obtenir més informació de l'Escola a www.projec-tegripia.cat.

El Centre per a la Sostenibilitat Territorial es va crear el 2006 per promoure una "nova cultura del territori", és a dir, una nova manera d'entendre i d'entendre's amb el territori. L'associació uneix entitats ambientals i moviments en defensa del territori, professors i investigadors universitaris, agents econòmics i professionals, i ciutadans en general. El CST ha iniciat la seva activitat a les comarques gironines, com a espai natural i social de molts dels seus socis, i la seva seu està a Sant Privat d'en Bas (Garrotxa).

Participants de la 4a edició del curs "Planta't a l'hort!"

La seva activitat es basa en el lema "Observar, educar i actuar per a una Nova Cultura del Territori" i s'estructura en Cercles per a la sostenibilitat territorial. És a dir, en cada territori concret (actualment Garrotxa, Ripollès, Pla de l'Estany i la Selva), es procura establir un grup de treball multidisciplinari que analitza la situació (observa), crea programes educatius i de sensibilització (educa) i posa en marxa els projectes (actua).

Centre per a la Sostenibilitat Territorial (CST)

www.centresostenibilitat.cat
cst@centresostenibilitat.cat
 Cal Monjo, Plaça de l'Església
 17178 Sant Privat d'en Bas,
 La Vall d'en Bas
 m. 622 230 65

La gestió dels espais naturals i el paisatge agrícola de la ciutat Girona

La ciutat de Girona té el privilegi, i alhora el repte, de comptar amb una notable diversitat paisatgística; hi conviuen, a més dels espais urbans, conreus, boscos mediterranis i de ribera, mosaics agroforestals, cursos fluvials, turons amb vegetació arbustiva, pedreres, plantacions de plana, hortes, etc. L'Ajuntament, amb la vocació de fer possible la preservació d'aquesta esplèndida diversitat d'hàbitats i compatibilitzar-la amb un ús social, treballa des de fa temps amb fórmules imaginatives i in-

“La pèrdua de la cultura hortícola a Santa Eugènia o la manca de rendibilitat en la producció agrícola en conreus a Sant Daniel són factors a tractar per capgirar-ne la tendència”.

novadores per garantir la seva pervivència al llarg dels anys, amb una correcta gestió. En bona part, el criteri de sostenibilitat en dos dels espais més emblemàtics, les hortes de Santa Eugènia i la vall de Sant Daniel, es basa en recuperar els usos propis d'ambdós indrets, amb la complicitat de la propietat, a través d'acords per a la gestió (acords de custòdia). Tot i que per motius diferents, un primer repte en amb-

dós casos és aconseguir posar de nou en producció el terreny abandonat per part de la propietat. La pèrdua de la cultura hortícola a Santa Eugènia o la manca de rendibilitat en la producció agrícola en conreus a Sant Daniel són factors a tractar per capgirar-ne la tendència.

En aquest sentit, en tots dos casos, s'han concretat diversos acords de custòdia amb propietaris, de forma que l'Ajuntament n'ha assumit la gestió i poder, i així, posa en valor de nou els terrenys desatesos.

Recuperació de conreus i pràctiques ecològiques

Aquesta gestió permet alhora que la recuperació de conreus s'adigui amb pràctiques ecològiques o de preservació de la biodiversitat. En el cas de les hortes, potenciant i procurant el conreu ecològic; a la vall de Sant Daniel, protegint del conreu els espais necessitats d'un protecció peculiar per a la presència de fauna o flora amenaçada o permetent la reintroducció de cultius propis del lloc, pràcticament desapareguts.

També sota el concepte de sostenibilitat hem d'entendre l'intent d'arrelar, de nou, la pastura a la zona de la vall.

La presència d'un ramat ha de permetre el manteniment tou dels espais de pas i de prats ja que el seu abandonament suposa un elevat risc de propagació d'incendis en una zona fortament freqüentada com a espai de lleure i gaudi ciutadà.

“Finalment, sostenibilitat ha de significar, ara més que mai, autosuficiència econòmica o de rendiment de la inversió”.

Finalment, sostenibilitat ha de significar, ara més que mai, autosuficiència econòmica o de rendiment de la inversió. És difícilment plantejable un creixement progressiu de la inversió en la millora, d'acord amb la recuperació de nous espais o necessitats.

En aquest sentit, cal procurar unes garanties mínimes de rendiment de la producció que permetin a la iniciativa privada apostar de nou per la recuperació d'aquesta mena d'espais. Així doncs, l'administració ha de promoure iniciatives i donar suport a la seva aparició, però difícilment podrà vetllar amb recursos propis per la preservació dels valors ambientals i paisatgístics.

A les hortes de Santa Eugènia es potencia el conreu ecològic. **FOTO: Ponç Feliu.**

Projecte de recuperació de les races autòctones gironines

Els Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya treballen per promoure la proliferació de races pròpies al nostre país, com ara les Oques de l'Empordà o les Gallines Empordaneses

L'any 2008, la Diputació de Girona i l'organització professional agrària de Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC), van firmar un conveni per tal de fomentar la proliferació de les races autòctones a les comarques de Girona. Durant aquest primer any ens vam centrar en la difusió d'aquest objectiu per explicar la seva importància a les nostres comarques, ja que les races autòctones fan una feina cabdal per mantenir el territori i permetre la fixació rural.

Una de les feines més importants va ser inventariar aquestes races per conèixer en quin estat de perill d'extinció es trobaven.

“L'últim projecte que hem engegat és la creació d'un centre de multiplicació de races autòctones, que s'ha de convertir en un espai de visita per a escoles i turistes”.

Durant l'any 2009 es va treballar per difondre la qualitat dels seus productes i les diferents possibilitats de comercialització per a la venda directa al consumidor.

Hem fet una feina molt important en la cerca de pagesos i neorurals disposats a adoptar aquests animals i crear així petits centres de multiplicació i recuperació.

En aquesta primera fase, s'han trobat més de 50 cases disposades a acollir totes aquestes races.

Les donacions han estat:

-28 Oques de l'Empordà: en alguns casos s'han fet servir per a la neteja de feixes.

-182 Gallines Empordaneses: el destí d'aquests animals han estat masos de pagesos i de persones sensibilitzades amb el món rural.

-133 Gallines Nana Flor d'Ametller: Aquestes petites gallines són imprescindibles

Un dels projectes en els quals s'està treballant és en la recuperació de l'Oca de l'Empordà a Sales de Llierca.
FOTO: Jack Massachs.

dibles en els galliners, ja que es fan servir per covar els ous de les oques i de les gallines empordaneses.

“Hem fet una feina molt important en la cerca de pagesos i neorurals disposats a adoptar aquests animals i crear així petits centres de multiplicació i recuperació”.

-15 Ovelles Ripolleses per a la neteja de prats i sotabosc. En un cas també serveixen per gestionar la finca d'una explotació ramadera i evitar tasques de desbrossament.

Nuclis de reproducció

A causa de la dificultat per recuperar la Gallina Empordanesa, es va crear un nucli de reproducció de Gallina Empordanesa aperduada a Julià (Gironès), exclusiva-

ment per a la donació de pollets.

En el cas de l'Oca de l'Empordà, vam realitzar un conveni amb el Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, per a la cessió d'una incubadora per a la producció de pollets.

L'últim projecte que hem engegat des dels Joves Agricultors és la creació d'un centre de multiplicació de diverses races autòctones, amb l'objectiu d'augmentar el seu cens i que es converteixi en un centre de visita per a escoles i turistes a Les Planes d'Hostoles (Garrotxa).

A l'hora de promocionar els productes de qualitat en canals curts de comercialització, hem realitzat diversos RAÇATAST per incentivar el consum d'aquests productes i donar-los a conèixer. També per ajudar a fer les explotacions més viables, hem realitzat un pla pilot amb vedelles Bruna dels Pirineus per a la venda sense intermediaris amb uns guanys del 100%.

El Parc Agrari de Sabadell, l'alimentació del Quilòmetre 0

El Pla especial urbanístic del Parc Agrari de Sabadell proposa una gestió del medi natural de l'entorn metropolità a través de l'agricultura de proximitat

Cada cop té més sentit la gestió del medi natural de l'entorn metropolità mitjançant l'agricultura de proximitat, en tant que és un element d'economia dinàmica i també una oferta de qualitat del paisatge sostenible, perquè permet una economia real a través de la producció alimentària.

Aquesta és la tesi que dona suport al planejament urbanístic del sòl no urbanitzable de Sabadell, en el marc del Pla especial urbanístic del Parc Agrari. Una proposta demanada des de fa molts anys i que avui ja és una realitat legal. L'equilibri territorial que es valora des de la teoria del debat social en aquesta ocasió s'ha aconseguit fer realitat. I ha estat gràcies al compromís polític que s'ha assolit, una tasca gens fàcil pel teixit complex que representa una proposta com aquesta, en què el règim de propietat de la terra marca els límits entre el que s'escriu en els textos teòrics i els documents reals.

La posada en valor d'aquest sòl no urbanitzable de 587 hectàrees és la conseqüència de la necessitat d'estructurar positivament el sistema de ciutats que hem construït en el context de l'economia social-liberal, que ha comportat el que coneixem com la democràcia social i del benestar.

En aquesta conjuntura de desenvolupament, ancorada en una legislació sòlida i en una economia de mercat, s'ha vist que és possible fer una proposta per l'espai rural del municipi i establir una ordenació territorial de qualitat, equivalent al que hom disposa per a l'espai urbà. Per aquest motiu, la conveniència de la redacció de l'instrument jurídic d'un Pla especial urbanístic, que determina els usos que pot tenir aquest sòl catalogat d'agrari, ha fet possible també el desplegament d'inversions reals en un context de la situació econòmica actual.

El paisatge mosaic i l'agricultura periurbana —així és com hem de catalogar aquesta

Productes del Parc Agrari de Sabadell. FOTO: Juanma Peláez.

activitat— té uns accents i unes capacitats diferents dels que ensenyen els manuals d'agronomia. En aquest cas és necessari considerar el valor de la situació. El factor proximitat determinarà els conreus i si cal o no la seva transformació o presentació, com també si és convenient fer una proposta d'explotació agrària més en funció de la demanda del mercat local o del valor i el preu, que no pas de la capacitat productiva de les terres de conreu.

La gestió d'aquests espais agraris periurbans blindats de l'urbanisme mereix una nova definició dels seus gestors, els quals hem conegut fins ara amb els noms de pagesos. Alguns pensem que és hora de qualificar aquestes persones amb un nom més modern i més d'acord amb la feina que realment fan; per aquest motiu, m'agrada més qualificar aquesta professió com a empresaris alimentaris.

S'hauran de fer alguns canvis en la manera de gestionar aquestes terres i també pel que fa a les seves labors. Nous elements, no precisament agraris, es poden considerar estructurals en aquest context. És el cas de la gestió de la fauna silvestre o la pressió humana en aquests espais de franja, situats entre el sòl urbà i el no urbanitzable, sobretot pel que fa a les infraestructures i als serveis que fan precisament viable una agricultura de proximitat. La convivència entre aquestes dues realitats presenta el naixement d'un nou conflicte o potser és una oportunitat

per al nou empresari alimentari. De fet, aquestes persones, ja de forma individual o associada, han de fer front a una proposta professional molt diferent de la que és coneguda com la de pagès, ja que han de poder valorar principalment la producció en la seva explotació, que sempre haurà de ser de qualitat i d'acord amb la demanda, amb possibilitats de poder fer presentacions transformades o presentar-les per oferir-les de formes adequades per al consum directe. És freqüent la necessitat de disposar o participar empresarialment en alguna xarxa de distribució directa que permet multiplicar el seu valor i en aquest cas també el preu, els seus productes, sense utilitzar els intermediaris.

Aquests són els eixos bàsics i el programa de desenvolupament del Parc Agrari de Sabadell. La producció agrària es realitza pel que fa als conreus de secà mitjançant la producció integrada que es transforma en la producció del pa de Sant Julià i en els conreus de regadiu en la producció de la mongeta del ganxet, amb el seu reconeixement de la Denominació d'Origen Protegida. En aquest moment alguns productors estan comercialitzant hortalisses al mercat local amb la marca Parc Agrari de Sabadell, i pel que fa al desenvolupament agrari, s'està treballant en la implantació de la vinya per a vi, com un conreu de qualitat i de proximitat, tant per les funcions productives com també les ambientals i pedagògiques.

Pa artesanal amb varietats de blat, velles i antigues

Aquest projecte s'emmarca a l'entorn de l'agricultura sostenible del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

Aquest projecte s'emmarca dins del programa de Desenvolupament econòmic i turístic a l'entorn de l'agricultura sostenible en el marc del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà endegat per l'Ajuntament de Castelló d'Empúries. L'objectiu estratègic és el de preservar, recuperar i millorar la qualitat paisatgística de la zona en base a la diversitat productiva, la consolidació del sector agrícola i ramader, la implantació de sistemes productius conservacionistes, l'obtenció de productes diferenciats i de qualitat, així com l'afirmació del patrimoni territorial i dels valor mediambientals del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

“S'ha establert que tota la producció, tant de llavor com de blat per a farina, quedi centralitzada a la Cooperativa de Castelló d'Empúries SCCL.”

Tot el procés de desenvolupament i implantació del projecte es basa en la concepció d'artesania i territori, i aquests són valors que han d'estar visibles en el producte, per la qual cosa contempla neces-

sàriament els aspectes següents:

1. Recuperar i millorar els coneixements sobre varietats tradicionals i velles de blat
2. Incorporar noves tècniques productives
3. Obtenir un producte de qualitat
4. Comercialitzar un producte associat a un territori i a unes activitats tradicionals
5. Incrementar el benefici en cada node de la cadena productiva
6. Difondre unes activitats estretament vinculades a la història del municipi i del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

S'ha establert que tota la producció, tant de llavor com de blat per a farina, quedi centralitzada a la Cooperativa de Castelló d'Empúries SCCL. El procés de creació i venda serà exclusiu per als flequers identificats sota la marca "Flequers Artesans" i s'establiran els controls de traçabilitat necessaris com a garantia de procedència, mètode i qualitat.

En la fase actual del projecte ja s'ha establert que els blats que es cultivaran seran Anza i Florence Aurora i s'està po-

Blat varietat Florence Aurora. Foto: O. Palou.

sant a punt el mètode artesà de la producció de pa, que es presentarà a la Fira del Pa de Castelló d'Empúries del 2011 i es començarà a comercialitzar l'octubre d'aquest mateix any.

El pa serà el primer element que introduirà el concepte d'una marca territorial que posi en valor la conservació dels ecosistemes, els productes agraris de qualitat i l'excel·lència dels nostres pagesos que, a través del seu treball quotidià, ens permeten gaudir d'uns espais oberts d'extraordinària bellesa.

Presentació del projecte en el marc de la IX Jornada Intercomarcal sobre cultius herbacis. Foto: O. Palou.

Per a més informació sobre el projecte:

Òscar Palou i Teixidor

Coordinador del projecte

Mas El Cortalet

Carretera de Sant Pere Pescador,

km 13.6

17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 454 222

E-mail: opalou@gencat.cat

Ajuntament de Castelló d'Empúries

Plaça Joc de la Pilota, 1

17486 Castelló d'Empúries

Tel. 972 250 426

Recuperació del cultiu de vinya a la Vall d'Horta

El Marquet de les Roques, propietat de la Diputació de Barcelona, és una masia d'estil premodernista situada a la Vall d'Horta, a l'oest del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac, dins el municipi de Sant Llorenç Savall.

Com la majoria de masos importants, el Marquet disposa d'una part noble (que actualment està gestionada com a espai cultural per part de Gest Lúdic - L'Obrador) i d'una masoveria. Des de fa 3 anys, la masoveria del Marquet de les Roques la gestionem una família de masovers, Adrià Garriga i Àngela Ramon, amb el nom "la Terra del Marquet".

A "la Terra del Marquet" tenim com a objectiu treballar dos aspectes que, segons la nostra filosofia, han d'anar íntimament lligats: la producció agrícola en ecològic i la pedagogia o divulgació del valor agrícola.

D'aquesta manera, tenim anys d'experiència en el món de la producció hortícola i, actualment, estem treballant en el cultiu de llegum (mongeta del ganxet) i en la recuperació del cultiu de la vinya a la Vall d'Horta, en concret, a la finca del Marquet de les Roques i de La Muntada (dos finques veïnes propietat de la Diputació de Barcelona).

"Poc a poc anem generant jornades de formació, itineraris i tallers a la mateixa Masoveria del Marquet de les Roques que aquest any es potencien amb l'inici de dos cursos nous: un taller d'hort anual i un segon taller dedicat al vi i a la vinya."

En el vessant pedagògic, ja fa anys que estem involucrats en la divulgació de l'agricultura ecològica a través de tallers i jornades de formació i, en l'actualitat, fem serveis d'assessorament en horts escolars (per a l'Agenda 21 de Sabadell, i altres) i treballem l'hort i el jardí amb col·lectius especials (en concret, amb persones que tenen algun tipus de malaltia mental).

En aquest aspecte, poc a poc anem generant jornades de formació, itineraris i tallers a la mateixa Masoveria del Marquet de les Roques que aquest any

Una imatge de del Marquet de les Roques, a la Vall d'Horta. **Foto: Àngela Ramon Boixaderas.**

es potencien amb l'inici de dos cursos nous: un taller d'hort anual i un segon taller dedicat al vi i a la vinya (per a més informació, consulteu laterradelmarquet@gmail.com o bé, www.laterradelmarquet.blogspot.com)

Recuperar el cultiu de la vinya a la Vall d'Horta

En entrar a gestionar la Masoveria del Marquet de les Roques, vam elaborar un ampli estudi de les possibilitats agrícoles de la finca i de la seva viabilitat. La nostra filosofia va ser buscar alternatives en cultiu ecològic i prioritzar el treball amb varietats locals o antigues. D'aquesta manera, es van arribar a diverses possibilitats: recuperar el cultiu de varietats antigues de fruita, de l'olivera per a oli, de la vinya i del llegum.

Quan vam presentar l'estudi a la Direcció del Parc Natural de Sant Llorenç, la Diputació de Barcelona va voler apostar clarament pel cultiu de la vinya, va marcar d'aquesta manera el caràcter agrícola

i vinyater de la masoveria del Marquet i vam establir un pla de treball per poder tirar endavant el projecte.

La vinya, cultiu històric del territori

De fet, l'antic Mas Marquet i el municipi de Sant Llorenç Savall històricament havia cultivat vinya. Hi ha documentació del segle IX i X on ja s'esmenten les vinyes; sabem que del segle XII al XVI tots els masos llorençans tenien vinyes pròpies i que és a partir del segle XVIII quan, gràcies a l'exportació a Amèrica, el vi i l'aiguardent són molt rendibles, fet que fa possible que la vinya arribi a la màxima ocupació el 1862. A finals del segle XIX, la baixada de preus i la fil·loxera fan que el cultiu de la vinya perdi la rendibilitat d'abans i que en lloc de substituir els ceps malalts per nous amb peu americà, els pagesos de Sant Llorenç es decantin més per acabar d'explotar els vells i dedicar-se a la indústria del tèxtil (Revista LACERA, Butlletí del Cercle d'Estudis Històrics de Sant Llorenç Savall).

Així doncs, el sistema de feixes de pedra seca, enfilades muntanya amunt, enmig del pendent, constituïa l'orografia i el paisatge a La Vall d'Horta i tot Sant Llorenç Savall. Les cabanes de vinya segueixen escampades pel territori, de la mateixa manera que la Masoveria del Marquet té encara l'antiga premsa, s'endevina on era el cub i conserva la caldera on es feia el "vi bullit" del mas.

D'aquesta manera, quan amb el nostre projecte recuperem el cultiu de vinya a la Vall d'Horta, recuperem, en part, aquest moment històric i donem valor a tot aquest important patrimoni paisatgístic, arquitectònic, històric i social.

El projecte de la vinya

El projecte de la vinya s'ha pensat per a un cultiu en ecològic de varietats de vinya que ja estiguessin presents al territori del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac. S'ha optat per transmetre el valor local d'aquestes varietats i tractar-les des del punt de vista de la viticultura i l'enologia actuals.

“El projecte de la vinya s’ha pensat per a un cultiu en ecològic de varietats de vinya que ja estiguessin presents al territori del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l’Obac.”

Així doncs, les aproximadament 4 Ha de vinya que s'han projectat plantar s'ompliran progressivament de Picapoll blanc, Ulldellebre, Samsó, Sumoll, Pansa Blanca i Garnatxa. La primera plantada es va realitzar el febrer de 2009 amb un camp de Picapoll blanc, el 2010 es va plantar l'Ull de Llebre i el Samsó, i enguany es plantarà el Sumoll.

L'objectiu d'aquesta vinya serà, d'una banda, permetre la formació i divulgació dels valors d'aquest cultiu, del seu coneixement en el territori i, de l'altra, obtenir un vi ecològic i de qualitat, producte del Parc Natural de Sant Llorenç.

Pel que fa a la formació, enguany s'iniciarà un taller pràctic que comprendrà tot el cicle del vi, des del cultiu de la vinya amb

la poda, l'emparrat i els tractaments fins a la verema i l'elaboració i el tast. Amb aquesta iniciativa donem a la vinya un sentit pedagògic i social.

“Pel que fa a la formació, enguany s’iniciarà un taller pràctic que comprendrà tot el cicle del vi, des del cultiu de la vinya amb la poda, l’emparrat i els tractaments fins a la verema i l’elaboració i el tast.”

Pel que fa al vi ecològic, s'elaborarà mitjançant un celler vinícola extern els primers anys, en els quals es treballarà per acabar tenint un petit celler a la mateixa masoveria que retorni al mas la seva identitat agrícola plena i el projecte pugui tancar el cicle productiu.

La realitat d'aquests anys de moltes hores, esforç i inversió, es va fent més plausible ara, que ens trobem amb la il·lusió que, el setembre, obtindrem la primera collita

de la varietat Picapoll, amb la qual farem el nostre primer vi que, per raons de joventut dels ceps, encara no podrà sortir al mercat.

Els somnis, però, no s'esgoten sinó que creixen i el projecte és avui només una part del que serà. Donem voltes, doncs, a tenir un celler propi, a la interessant amalgama d'unir agricultura i treball social i a l'observació meticulosa d'aquests ceps nous, que procurarem que facin transmetre al futur vi tota la força del paisatge del Parc Natural, tota l'herència del treball amb la terra dels antics camps conreats de Sant Llorenç, tota la tendresa dels amants de l'agricultura i tota la saviesa de l'ofici del pagès, amb l'experiència i recursos dels enòlegs d'avui.

El proper setembre s'obtindrà la primera collita de la varietat de Picapoll. Foto: Adrià Garriga Fonolleda.

Menjadors escolars ecològics a comarques de Girona

Cada vegada són més els centres interessants en què l'alimentació dels seus alumnes sigui la millor i ja hi ha 35 escoles que ofereixen almenys un aliment ecològic

En els darrers quatre anys a les comarques de Girona hi ha hagut un gran interès en la introducció d'aliments ecològics als menjadors escolars; de fet, cada vegada són més els centres interessats en què l'alimentació dels nens i nenes sigui la millor.

“A les comarques de Girona, hi ha uns 35 centres que ofereixen com a mínim un aliment ecològic i, d'aquests, dos centres ja ofereixen tots els àpats ecològics.”

Justament, l'Ajuntament de Girona va ser un dels pioners en l'àmbit estatal en impulsar aquesta iniciativa a l'escola Joan Bruguera com a centre pilot i des del projecte “Cuina Sana i Sostenible a l'Escola i a Casa” de la Cooperativa El Rebost, es va dur a terme tot un seguit d'accions de sensibilització, conscienciació i foment de l'alimentació ecològica a les escoles.

En aquests moments, a les comarques de Girona, hi ha uns 35 centres que ofe-

reixen com a mínim un aliment ecològic i, d'aquests, almenys dos centres ja ofereixen tot els àpats ecològics.

Aquest moviment repercuteix d'una manera positiva al nostre paisatge, lliure de químics i de transgènics i, per tant, a la salut de tots. Aquest fet a la vegada es tradueix en un benefici econòmic per als productors i per a les famílies que estalvien metges i medicaments.

Avantatges del consum ecològic

Un altre avantatge del consum d'aliments ecològics és que repercuteix en l'augment de llocs de treball, ja que en la producció ecològica es necessita més personal i, a més, és un sector en constant creixement, tot i la crisi econòmica.

Bona alimentació i nutrició, salut, feina i millora econòmica, què més volem?

En l'àmbit de Catalunya hem constituït una Taula de Treball de Menjadors Escolars Ecològics que treballem conjuntament els temes més teòrics del concepte

i acabem de publicar “A Taula! Un manual per a la introducció d'aliments ecològics i de proximitat a les escoles”. Aquesta guia l'han editada els set departaments de la Generalitat de Catalunya que formen part del Pla d'Acció d'alimentació ecològica: Agricultura, Educació, Sanitat, Co-

“Aquest moviment repercuteix d'una manera positiva al nostre paisatge, lliure de químics i de transgènics i, per tant, a la salut de tots.”

merç, Medi Ambient, Treball i Presidència. Si en voleu un exemplar us el podeu descarregar del web del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat. El llibre té per objectiu ajudar les famílies, mestres i d'altres persones en introduir aliments ecològics i de proximitat als àpats dels centres.

Ja estem parlant de prop de cent centres escolars al territori català els alumnes dels quals mengen a través del menjador del centre, almenys un aliment ecològic.

El mercat ecològic de Sant Martí Vell

El nostre mercat és el primer de Catalunya amb tres anys de vida, i el trobareu cada segon dissabte de mes a la plaça del poble, amb excepció dels mesos de juliol i agost. S'hi pot trobar de tot: aliments, estris per a la llar i la possibilitat de fer un bon esmorzar. Tots els nostres marxants tenen el segell del Consell Català de Producció Agrària Ecològica (CCPAE) vigent o factures de tot allò que manipulen amb el corresponent segell obligatori. És organitzat per l'Ajuntament de Sant Martí Vell amb la gran ajuda i els suggeriments dels marxants i, a més, hem comptat amb el suport del Departament d'Agricultura i Ramaderia de la Generalitat, de la Diputació de Girona i del Consell Comarcal del Gironès.

El mercat ecològic de Sant Martí Vell el podeu trobar cada segon dissabte de mes a la plaça del poble.
FOTO: Ajuntament de Sant Martí Vell.

Trebballaterra: difusió de l'agricultura ecològica a la Selva

Durant aquesta tardor la Fundació Emys ha engegat un projecte per promoure l'alimentació i l'agricultura ecològica a la comarca de la Selva. El programa, que ha rebut el suport del Departament d'Agricultura Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural i ha comptat amb la participació directa de més de 600 persones, agrupa accions diverses:

- Una jornada formativa per fomentar la conversió entre els agricultors convencionals a l'ECAF Casa Xifra.
- Una mostra de productors ecològics que es va completar amb una demostració i degustació culinària popular a Santa Coloma de Farners.
- Sis tallers gratuïts a escoles selvatanes.
- La creació de materials divulgatius diversos que es poden consultar al bloc del projecte: <http://selvaecologica.blogspot.com/>.
- La creació d'un espai dedicat a la difusió de l'agricultura ecològica entre les famí-

Mostra de productors a Sta. Coloma de Farners. FOTO: Fundació Emys, 23 d'octubre de 2010.

lies: els horts de Ca l'Emys (Riudarenes).

- La programació d'un projecte de recerca dedicat a l'estudi de la interacció entre l'agricultura ecològica i els espais humits selvatans.

El projecte continuarà l'any 2011 i incorporarà un curs d'horticultura biològica als Horts de Ca l'Emys (març-octubre) i un programa d'assessorament als productors agraris de la comarca.

Raquel Maspoch

Fundació Emys

Ctra. Santa Coloma, 12, 1er 1^a

17421 RIUDARENES

Telf. 972 16 49 57

www.fundacioemys.com

raquel@fundacioemys.com

La conservació de varietats tradicionals

Els processos de globalització dels mercats mundials han contribuït a modificar la nostra dieta diària de manera que un bon percentatge dels aliments que consumim diàriament procedeix de regions i països ben allunyats del nostre. L'increment de l'oferta no hauria de ser negatiu, sempre i quan anés acompanyat d'una escrupolosa política de protecció dels productes locals, ja que són aquests els que contribueixen a mantenir l'activitat agrària i aporten valor afegit als territoris que els produeixen. La introducció de varietats estrangeres, seleccionades per la seva alta producció i per la imatge encisadora que en percep el consumidor, juntament amb el canvi en les tècniques agrícoles, que afavoreixen la intensificació i el monocultiu, han provocat que s'hagin perdut pel camí nombroses varietats tradicionals i, amb elles, l'escrupolós i pacient treball dels nostres avantpassats pagesos.

Quan es perd una varietat domèstica cultivada, no sols s'extingeix el material genètic que la constitueix sinó que també es perden els usos culturals, històrics i socials que hi van associats. És trist comprovar com s'ha perdut la saviesa popular en relació a les varietats tradicionals d'arbres fruiters. Avui, qui recorda la poma terrera, la camosa, la del ciri o la de pic de pedrís? Qui reconeix el gust característic de la pera de coure o la de pell de galàpet? Qui coneix la cirera de Sant Isidre o la d'aiguarent? I la pruna de colló de frare? De fet ens podem preguntar: per què cal conservar varietats tradicionals d'arbres fruiters? No hauria de ser només per sentimentalisme. Tampoc per enyorança. Cal conservar aquest valuós patrimoni natural com una veritable aposta de futur. El cultiu de varietats tradicionals, les més interessants en cada cas, pot oferir als pagesos alternatives

de qualitat que vénen enfortides per la seva vinculació històrica i territorial. Amb una bona estratègia i planejament es pot arribar a beneficis econòmics directes i a aconseguir que les varietats tradicionals de fruiters tornin a estar presents en els mercats locals. Només cal proposar-s'ho. El consumidor ho agrairà.

Imatge d'una poma terrera. FOTO: Kilian Sampol.

La futura Llei d'Espais Agraris de Catalunya, ara sí!

Cal salvaguardar els espais i les activitats agràries i per això cal una normativa que els preservi

La reducció de la superfície dedicada a les activitats agràries durant els darrers 30 anys com a resultat de l'expansió urbana, turística i logística ha portat a la pèrdua de les millors terres agrícoles, les més planeres, les més ben cohesionades territorialment. A tall d'exemple, a les comarques gironines, on la terra de conreu només representa l'11% de la superfície, la reculada del conreu s'ha accentuat arreu (amb una davallada del 15%) però sobretot s'ha fet notar al llarg dels corredors d'infraestructures principals i ha deixat la seva empremta més amenaçadora en els espais agraris periurbans.

“Agroterritori s'erigeix com a plataforma organitzada per estimular la discussió col·lectiva, la reflexió i el debat així com la dinamització de projectes per salvaguardar els espais agraris i les activitats agràries.”

L'elaboració del planejament territorial de Catalunya posa de manifest els grans avenços en matèria de catalogació d'espais protegits (naturals, forestals, paisatge) però no pas dels espais agraris. Fins i tot, s'han emprat criteris d'identificació i selecció dels espais agraris seguint mètodes utilitzats ja pels espais naturals sobraluats, però continua predominant la manca de sensibilitat en el disseny i la integració de les infraestructures/equipaments en el mosaic agroterritorial. En l'evolució del planejament es consideren els sòls no urbanitzables com a reserva de sòl mentre es detecta una tendència clara a reduir la protecció dels sòls agraris. El planejament urbanístic, en termes generals, posa cada vegada més pals a les rodes al desenvolupament de l'activitat agrària i són poquíssims els ajuntaments que han aprovat eines de protecció dels espais agraris (no confonguem agricultura amb horts urbans).

Algunes figures legislatives

Existeixen les figures legislatives que permeten la seva protecció: la Llei del Pla General Territorial de Catalunya de 1995, per citar-ne una, conté directius per elaborar el Pla Sectorial Agrícola i ordena protegir els sòls d'especial interès agrícola, però falta la voluntat política, primer, i les estratègies per una veritable ordenació territorial agrària, després.

En aquest context, Agroterritori s'erigeix com a plataforma organitzada per estimular la discussió col·lectiva, la reflexió i el debat així com la dinamització de projectes per salvaguardar els espais agraris i les activitats agràries. Ara fa tres anys, el gener de 2008, la Fundació Agroterritori, constituïda pel Departament de Geografia de la Universitat de Girona, la Cambra Agrària Territorial de Girona i la Unió de Pagesos de Catalunya va organitzar a la Universitat de Girona el seminari sobre “La Futura Llei d'Espais Agraris de Catalunya”. En aquestes jornades es va debatre la situació actual dels espais agraris, els models de gestió existents en el territori i es va remarcar la necessitat d'una llei que regulés la situació d'aquests espais, amb l'objecte de promoure el seu desenvolupament i d'establir mecanismes de gestió eficaços. Agroterritori, a finals del 2009, va editar el llibre amb totes les ponències i intervencions que es van fer

durant el Seminari i amb el document de conclusions on s'estableixen les bases per a la futura llei d'espais agraris.

“El 14 d'abril de 2010 es va celebrar el debat general del sector agrari al Parlament de Catalunya que va concloure amb el compromís de promoure un Pla Estratègic Nacional de suport a l'Agricultura i l'Alimentació.”

El 14 d'abril de 2010 es va celebrar el debat general del sector agrari al Parlament de Catalunya que va concloure amb el compromís de promoure un Pla Estratègic Nacional de suport a l'Agricultura i l'Alimentació. Entre d'altres acords, es van pronunciar a favor del manteniment dels espais agraris i de l'elaboració d'un projecte de Llei d'Espais Agraris que en faci una definició jurídica i que assumeixi els compromisos de gestió, preservació, ordenació i desenvolupament d'aquests espais així com un Pla sectorial d'espais d'interès agrari. Amb el canvi d'any i l'inici de la nova legislatura tenim sobre la taula tots els arguments i eines, ara només fa falta posar en marxa tota l'enginyeria política perquè es resolgui definitivament una qüestió quasi oblidada.

Espai agrari. Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. **Autor: Carles Falgueras.**

Jornades

5ès Jornades de Medi Natural a Girona

Són l'espai de referència per a naturalistes, gent del món científic, alumnes que han elaborat treballs de recerca i persones interessades en el coneixement i divulgació del medi natural a Girona.

Data: 09.04.2011

Lloc: Centre Cívic St. Narcís (Pl. Assumpció, 26-27)

Organitza: Ajuntament de Girona

The Figueres Conference - El futur de l'aigua a les nostres ciutats

La jornada té l'objectiu de conèixer experiències de l'aplicació de programes de gestió sostenible de l'aigua.

Data: 14.04.2011

Lloc: Castell de San Ferran de Figueres

Organitza: Ajuntament de Figueres

Congrés energia i món local a Catalunya

Amb l'objectiu d'actualitzar coneixement tècnics i legals, reconèixer experiències de referència en la gestió municipal, donar a conèixer les accions i polítiques més eficients per tal de promoure noves actuacions, polítiques innovadores i crear estratègies

Data: 14 i 15.04.2011

Lloc: Nou Palau de Fires i Congressos-Tecnoparc a Reus

Organitza: Ajuntament de Reus, ICAEN i Oficina Catalana del Canvi Climàtic

Cursos

Gestió energètica bàsica

Adquirir coneixements sobre l'energia, l'estalvi i eficiència energètica; Conèixer la legislació vigent relacionada amb l'energia i amb la contractació d'energia; Adquirir eines que facilitin la comptabilitat de la gestió energètica; Saber quins són els principals problemes amb què es poden trobar els gestors energètics i analitzar possibles solucions.

Data: 29.04.2011

Lloc: Barcelona

Organitza: Diputació de Barcelona

Concursos/premis

9è Premi Ciutat Sostenible

En la present edició es convoquen en les següents categories: Premi especial "Ciutat més sostenible"; Gestió i reducció de Residus; Cicle integral de l'Aigua; Mobilitat i lluita contra el canvi climàtic; Eficiència i estalvi energètic i educació Ambiental. Per a tots aquells municipis de més de 5.000 habitants.

Data termini: 15.04.2011

Organitza: Fundació Fòrum Ambiental

Concurs "Capital de la Biodiversitat"

El principal objectiu és fomentar i motivar les iniciatives dels ajuntaments en temes de conservació de la diversitat biològica. Per això el projecte contempla diferents activitats, com el llançament d'un concurs pels ajuntaments, l'organització de tallers de formació i la creació d'un sistema d'indicadors de la biodiversitat.

Data: 31.05.2011

Organitza: Fundación Biodiversidad

Publicacions

A taula! Manual per a la introducció d'aliments ecològics i de proximitat a les escoles 2010

Manual per les AMPA, els Consells Escolars, els equips directius i totes les institucions i persones interessades, on trobaran la informació necessària per un model de restauració escolar ecològic.

Autor: Taula de Treball d'Alimentació Escolar Ecològica

Dipòsit legal: B-42229-2010

Edita: Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya

Segon informe sobre el canvi climàtic a Catalunya

El Grup d'Experts en Canvi Climàtic de Catalunya (GECCC) ha elaborat el Segon informe sobre el canvi climàtic a Catalunya, que dona continuïtat al 1r Informe de Canvi Climàtic de Catalunya - elaborat de forma pionera a tot l'Estat espanyol l'any 2005.

Autor: Manuel Gausa (coordinador)

Data: 2010

Edita: Generalitat de Catalunya

Els secrets de l'ecoedició

L'ecoedició és una manera innovadora de gestionar les publicacions segons principis de sostenibilitat. Consisteix a incorporar criteris ambientals i socials al procés d'edició que minimitzin els impactes negatius derivats d'aquesta activitat en totes les seves fases. L'ecoedició recomana l'adopció de les millors tècniques disponibles i les millores pràctiques ambientals, tot incloent-hi tot el cicle de vida del producte, des del disseny fins a la distribució, i recomanacions sobre les matèries primeres emprades, la justificació del tiratge, el procés d'impressió, l'enquadernació, el format, etc.

Autor: Jordi Bigues

Data: 2010

Edita: Ecoedicio.cat

Guia d'integració paisatgística 2. Horts urbans i periurbans

Aquesta guia té com objectiu millorar la qualitat dels horts existents així com fomentar la creació d'horts socials.

Coordinador: Jaume Busquets i Fàbregas

Data: 2009

Dipòsit legal: 978-84-393-8207-2

Edita: DPTOP de la Generalitat i Ajuntament de Girona

Enllaços

Guia "Compra a pagès"

Guia dels pagesos i pageses de Catalunya que comercialitzen de manera directa els seus productes. Inclou més de cinc-cents productors agrupats per comarques.
<http://www.gastroteca.cat/ca/compra-a-pages>

EcoMercats Món Empordà

Associació sense ànim de lucre que té com objectiu protegir el producte local i ecològic.
<http://www.monemporda.org>

Som lo que sembrem

Iniciativa Legislativa Popular per una Catalunya Lliure de Transgènics.
<http://www.somloquesembrem.org>

www.cilma.cat

CILMA

Consell d'iniciatives locals per al Medi Ambient
de les comarques de Girona

Amb el suport de:

Diputació de Girona
221 municipis